

Hirschberg Móríc És A Felesége

Ez az apai nagyapám, Hirschberg Móríc a nagyanyám halálos ágyánál Kabán. Nagyapám 1867-ben Ungmogyoróson született [Árva megye]. A dédapám korán halt meg, a gyerekei szegénységben maradtak. A nagyapám pincér volt, aztán 1898-ban bekerült a KuK hadseregbe, ahol szanitéc volt a gyalogezredben. Mint őrvezető szerelt le 12 évi szolgálat után. Amikor leszerelt, megkapta az abschiedet [leszerelőlevél, obsit], és akkor valahogy Kabára került [Kaba: Nagyközség Hajdú vm.-ben, az 1910. évi népszámlálás idején 6800 főnyi lakossal. A kabai hitközséget 1862-ben alapították. Volt Hevra Kadisa, rituális fürdő, zsidó elemi iskola. - A szerk.], és elszegődött egy birtokra, ahol béresekre meg egyebekre felügyelt. És a birtokos családjába, a Löwinger családba nősült be. [Nem nagyon valószínű, hogy a nagypapa 12 évig volt katona és csak 31 éves korában került volna a hadseregbe. Elképzelhető, hogy 1898 körül vagy talán kicsit előtte leszerelt már - hiszen 1902-ben már gyermeke született, és 1906-ban már rasekol volt Kabán, tehát addigra már nagyon jól beilleszkedett ebbe a közösségbe. A másik lehetőség, hogy esetleg nem a nagypapa, hanem a dédnagypapa volt 12 évig katona, de a családi legenda a nagypapára ruházta ezt át. -- A

szerk.] Jó hozományt adhatott az Löwinger. A nagyszüleim, különösen a nagyanyám nagyon ügyes volt gazdaságilag, úgyhogy három üzletük volt. Az egyik volt kocsmá, a másik egy szatócsüzlet és még valami, de nem tudom pontosan. A nagyapám nagyon népszerű ember volt. Kabán nem volt vallástalan. Ki így, ki úgy tartotta be a törvényeket, kinek volt szakáll, kinek nem volt, de kóser háztartást tartott mindenki. Volt mikve, volt sakter, volt egy rabbi is, volt dájen is. Amennyire emlékszem, mindenki ment a zsinagógába minden reggel és este is. A nagyapám volt, aki a 'smóne eszré'-ből elsőnek lépett ki [A 'smóne eszré'-t, a 18 áldást állva kell mondani. Az, hogy ő 'lépett ki elsőnek', azt jelenti, hogy elsőnek fejezte be. -- A szerk.] Nem volt egy nagy talmed hóhem [tudós, vallásilag képzett ember]. Hosszabb szövegbe bele se fogott, biztos, talán egy-egy bróhékat azért tudott. De tfilint, azt légozt. Például elment kártyázni -- szeretett kártyázni, kártyázott zsidókkal és nem zsidókkal is, sőt ha valahol megkínálták esetleg valami más étellel, valószínűleg meg is ette, de otthon kóser volt --, és ha egész éjszaka kártyázott, akkor szegény nagyanyám vitte utána a táleszt és a tfilint. Ott felvette minden további nélkül, nagyon szabályosan. De hogy aztán tudta-e a bróhékat, vagy nem, azt nem tudom. Viszont mikor gazdag volt, és ő rasekol volt, akkor a zsidó iskolát is ő építtette [1906-ban épült Kabán a zsidó elemi iskola. -- A szerk.], ő, aki majdnem analfabéta volt. A nagymama, Löwinger Betti nem volt sájtli. Ő otthon volt, és irányította az üzleteket. 1926-1927 körül halt meg, és akkor minden elúszott. A nagyapám elég rabiátus ember volt, és állítólag ha valakivel összeveszett a vendégek közül, kiverte. És hát a gyerekek, különösen János és szegény apám is, hordták el a pénzt, különösen nagyanyám halála után.